ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1947

Vyhlásené: 24.06.1947 Časová verzia predpisu účinná od: 24.06.1947

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

101.

Zákon

ze dne 28. května 1947

o postavení redaktorů a o Svazech novinářů.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

O redaktorech a čekatelích.

§ 1.

(1) Redaktorem je zaměstnanec časopiseckého nebo zpravodajského podniku nebo zařízení, který jako hlavní povolání vykonává duševní činnost za tím účelem, aby myšlenky, vyjádřené slovem nebo obrazem, buď jeho vlastní nebo cizí, vyšly tiskem v redakční části tiskopisu nebo byly projeveny zvukovou reprodukcí.

(2) Ustanovení tohoto zákona vztahují se na redaktory (čekatele) v pracovním poměru soukromoprávním nebo veřejnoprávním.

§ 2.

(1) Redaktorem podle § 1 může býti, kdo:

a) je československým státním občanem, dosáhl 21 roků věku a není vyloučen ze zápisu do stálých seznamů voličských;

b) byl činný po dobu nejméně šesti měsíců jako redaktorský čekatel (odstavec 2), ačli příslušný svaz neuzná, že čekatelská doba byla nahrazena dopisovatelstvím nebo externím spolupracovnictvím nebo jiným způsobem, rovnocenným řádné praxi čekatelské;

c) nebyl odsouzen podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech, ve znění zákona ze dne 24. ledna 1946, č. 22 Sb., nebo podle ustanovení § 4 dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 17 Sb., o Národním soudu, nebo kdo nebyl pravoplatně odsouzen podle dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 138 Sb., o trestání některých provinění proti národní cti, doplněného zákonem ze dne 16. května 1946, č. 123 Sb., nebo podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 15. května 1945, č. 33 Sb. n. SNR, o potrestání fašistických zločinců, okupantů, zrádců a kolaborantů a o zřízení lidového soudnictví, ve všech případech ve znění předpisů je měnících a doplňujících. Při odsouzení jen k trestu veřejného pokárání pro provinění proti národní cti nebo podle § 5 nařízení Slovenské národní rady č. 33/45 Sb. n. SNR může disciplinární rada příslušného svazu na žádost odsouzeného, nešlo-li o čin spáchaný při výkonu novinářské činnosti, posouditi, zda čin je takového rázu, že odůvodňuje vyloučení z redaktorské činnosti na určitou dobu nebo navždy;

d) nebyl pravoplatně odsouzen pro trestný čin, spáchaný z pohnutky nízké nebo nečestné nebo ke ztrátě čestných práv občanských;

e) nebyl rozhodnutím podle § 11 tohoto zákona zbaven způsobilosti býti redaktorem, pokud toto omezení trvá.

(2) Do pracovního poměru jako redaktorští čekatelé mohou vstoupiti osoby starší 18 let, které jinak jsou způsobilé státi se redaktory. Po platové stránce posuzují se čekatelé jako začátečníci.

(3) Nevyhovuje-li osoba, která je v pracovním poměru redaktorském, podmínkám zákonem stanoveným, je to důvod pro předčasné zrušení pracovního poměru.

(4) Pro osoby, které v den, kdy tento zákon nabyl účinnosti, byly již v pracovním poměru podle zákona ze dne 3. července 1936, č. 189 Sb., o pracovním poměru redaktorů, neplatí podmínka dosaženého 21. roku a šestiměsíční činnosti čekatelské.

(5) Pokud se na osoby uvedené v § 1 a 2 nevztahují předpisy o pensijním zaopatření veřejných zaměstnanců, platí pro ně ustanovení § 124 zákona ze dne 21. února 1929, č. 26 Sb., o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách, ve znění předpisů jej doplňujících a pozměňujících.

§ 3.

(1) Pokud nejde o označení při výkonu redakční činnosti, smí se nazývati „redaktorem“ jen ten, kdo je redaktorem podle ustanovení § 1 tohoto zákona.

(2) Osoby, které v platných právních předpisech jsou označovány jako „odpovědný redaktor“, nazývají se nyní „odpovědný zástupce listu“.

(3) V periodických tiskopisech, vycházejících alespoň jednou v týdnu, může býti odpovědným zástupcem listu jen redaktor podle ustanovení § 1 tohoto zákona.

§ 4.

Redaktor (čekatel):

a) smí přijímati příkazy a pokyny jen od svého bezprostředního představeného ve smyslu a v rozsahu uzavřené pracovní smlouvy. Jest zavázán mlčenlivostí o věcech jemu jako redaktoru svěřených a pro uveřejnění neurčených. Jinak vykonává své povolání svobodně a nezávisle a řídí se při něm svým přesvědčením;

b) jest povinen horlivě, věcně a svědomitě, slušně a pravdivě plniti úkoly jemu svěřené a dbáti své redaktorské cti;

c) jest povinen vystříhati se jakéhokoliv porušení práv jiných redaktorů, zaručených jim v tomto paragrafu;

d) nesmí přijímati od jiné osoby než od svého zaměstnavatele v souvislosti s výkonem svého povolání v podniku, v němž je zaměstnán, přímo nebo nepřímo žádné platy nebo výhody.

O Ústředním svazu československých novinářů.

§ 5.

(1) Pro celé území republiky Československé zřizuje se Ústřední svaz československých novinářů se sídlem v Praze jako samosprávná korporace. Jeho členy jsou: Svaz českých novinářů a Sväz slovenských novinárov.

(2) Ústřední svaz jedná o společných věcech, týkajících se redaktorů a čekatelů vůbec, zlaďuje činnost Svazu českých novinářů a Sväzu slovenských novinárov a zastupuje tyto svazy, zejména vůči cizině.

(3) Správu Ústředního svazu a jeho hospodářství vede a jeho rozpočet schvaluje devítičlenný výbor, který se ustavuje z delegátů vyslaných výbory obou svazů. Svazy stanoví stejný počet náhradníků. Výbor volí ze svého středu předsedu a dva místopředsedy, kteří tvoří předsednictvo. Předsednictvo svolává výbor, připravuje pro výbor rozpočet a vyřizuje neodkladné záležitosti s dodatečným schválením výboru. Za Ústřední svaz podpisuje předseda (místopředseda) a jeden člen výboru. Oba svazy volí po jednom revisoru a jednom náhradníku revisora, kteří nesmí býti členy výboru. Revisoři podávají zprávu svazům a dozorčímu úřadu.

(4) Výbor Ústředního svazu se ustavuje po zvolení delegátů oběma svazy na valných hromadách. Funkční období jeho členů trvá jeden rok; zůstávají ve funkci až do ustavení nového výboru. Totéž platí o revisorech.

(5) Výlohy Ústředního svazu hradí se z příspěvků obou svazů. Výši příspěvků stanoví výbor Ústředního svazu.

(6) Jednací řád Ústředního svazu, upravující vnitřní jednání orgánů Ústředního svazu, vydá výbor se schválením ministerstva informací. Schválení může býti odepřeno, jen pokud by byl formou nebo obsahem porušen zákon nebo předpisy na jeho základě vydané. Není-li schválení odepřeno do dvou měsíců, považuje se jednací řád za schválený. Tato ustanovení platí také pro změny jednacího řádu.

(7) Ministerstvo informací je povinno pečovati o to, aby Ústřednímu svazu a všem jeho složkám i orgánům bylo možno rozvíjeti co nejúčinněji svou činnost. Dozírá na to, aby činností Ústředního svazu, jeho složek a orgánů nebyl porušen zákon a předpisy na jeho základě vydané.

O Svazu českých novinářů a Sväzu slovenských novinárov.

§ 6.

(1) Svaz českých novinářů se sídlem v Praze a Sväz slovenských novinárov se sídlem v Bratislavě se zřizují jako samosprávné korporace.

(2) Úkolem obou svazů jest zastupovati a hájiti ideové a věcné zájmy tisku a zájmy členstva. Svazy jsou zejména povinny:

a) hájiti svobody ústavou zaručené;

b) pečovati o to, aby bylo umožněno demokratické, svobodné a spolehlivé zpravodajství;

c) pečovati o to, aby jejich členové řádně plnili své povinnosti, plynoucí z jejich poslání a odpovědnosti vůči veřejnosti, nezasahujíce do svobod uvedených pod písm. a);

d) vésti v evidenci členy svazu a rozhodovati ve sporných případech, jsou-li splněny podmínky §§ 1 a 2 tohoto zákona.

(3) Redaktoři (§ 1) a čekatelé (§ 2, odst. 2) jsou buď členy Svazu českých novinářů se sídlem v Praze nebo Sväzu slovenských novinárov se sídlem v Bratislavě. O pochybných případech a o organisační příslušnosti redaktorů a čekatelů zaměstnaných u ústředních úřadů a celostátních organisací a institucí rozhoduje výbor Ústředního svazu.

§ 7.

(1) Orgány svazu jsou:

a) valná hromada;

b) předseda;

c) předsednictvo;

d) výbor;

e) disciplinární rada;

f) revisoři účtů.

(2) Veškeré orgány svazů, jakož i delegace do výboru Ústředního svazu jsou založeny na zásadě poměrného zastoupení. V tomto rámci budiž volbou určen výběr osob a jejich pořadí. Předsedy svazů, členy výborů (náhradníky), delegáty do výboru Ústředního svazu (náhradníky), členy disciplinárních rad a revisory účtů (náhradníky) volí valné hromady na jeden rok. Je-li podána více než jedna kandidátní listina, volí se lístky podle zásady rovného a tajného hlasování. Členy předsednictev svazů, s výjimkou předsedů, volí výbory svazů.

(3) Organisační řády, jednající o pravomoci orgánů svazů, o jejich složení, jakož i o právech a povinnostech členů, budou v rámci tohoto zákona stanoveny vládním nařízením, vydaným po slyšení obou svazů. Ve svém vnitřním jednání se řídí svazy jednacími řády, které projednají valné hromady svazů a které schvaluje po dohodě výborů obou svazů ministr informací, pokud jde o Sväz slovenských novinárov, po vyjádření pověřence informací. Schválení může býti odepřeno, jen pokud by byl formou usnesení nebo jeho obsahem porušen zákon nebo předpisy na jeho základě vydané. Není-li schválení odepřeno do dvou měsíců, považuje se jednací řád za schválený. Tato ustanovení platí také pro změnu organisačního a jednacího řádu.

(4) Na zaměstnance svazů se vztahují předpisy o pracovním poměru soukromoprávním.

(5) Ministr informací, pokud jde o Svaz českých novinářů, a pověřenec informací, pokud jde o Sväz slovenských novinárov, jsou povinni pečovati, aby svazům i všem jejich složkám a orgánům (odbočkám, sekcím a zájmovým skupinám) bylo možno co nejúčinněji rozvíjeti svou činnost. Ministr informací dozírá na to, aby jejich činností nebyl porušen zákon nebo předpisy na jeho základě vydané.

§ 8.

(1) Svazy jsou povinny zřizovati jako své vnitřní orgány odbočky, sekce a zájmové skupiny, při zachování stejných práv a povinností všech členů. Jejich činnost se řídí ustanoveními organisačního řádu, nemůže však zahrnovati pravomoc disciplinární. Svazy dozírají nad činností odboček, sekcí a zájmových skupin a potvrzují volby jejich funkcionářů. Mohou odbočku, sekci nebo zájmovou skupinu rozpustiti. Odbočka, sekce nebo zájmová skupina může se odvolati z rozhodnutí výboru svazu k valné hromadě, jejíž usnesení je konečné.

(2) Orgánem odbočky, sekce nebo zájmové skupiny jsou:

a) valná hromada;

b) předseda;

c) výbor;

d) revisoři účtů.

(3) Funkcionáři odbočky, sekce nebo zájmové skupiny jsou voleni valnou hromadou odbočky, sekce nebo zájmové skupiny podle ustanovení § 7, odst. 2.

§ 9.

(1) Podmínkou výkonu povolání podle §§ 1 a 2 je členství v příslušném svazu. Zatímní výkon povolání je možný již od podání přihlášky podle odstavce 2 až do případného rozhodnutí podle odstavce 3. Členství ve svazu se zachovává po skončení pracovního poměru podle § 1, nejdéle však po dobu jednoho roku. Členství redaktorů, kteří vstoupí do invalidního nebo starobního důchodu, upraví organisační řády svazů.

(2) Kdo poprvé vstoupí do pracovního poměru (§ 1 a § 2, odst. 2) nebo kdo obnoví pracovní poměr redaktorský po uplynutí roční lhůty (odstavec 1), je povinen se přihlásiti do příslušného svazu do osmi dnů. Povinnost oznámiti příslušnému svazu přijetí nového redaktora nebo čekatele má v téže lhůtě i zaměstnavatel.

(3) Předsednictvo příslušného svazu přezkoumá, zda u přihlášeného jsou splněny podmínky v tomto zákoně stanovené. Nejsou-li tyto podmínky řádně prokázány, vrátí přihlášku k doplnění. Zjistí-li předsednictvo, že ani po doplnění nejsou podmínky členství splněny, předloží věc k rozhodnutí výboru svazu. Proti zamítavému rozhodnutí výboru může se přihlášený odvolati do 15 dnů k výboru Ústředního svazu. Proti zamítavému rozhodnutí výboru Ústředního svazu možno se dovolati ve lhůtě 15 dnů k ministerstvu informací, které, pokud se týká Sväzu slovenských novinárov, rozhodne po vyjádření pověřenectva informací. Lhůty běží ode dne doručení zamítavého rozhodnutí; den doručení se do lhůt nezapočítává.

Disciplinární předpisy.

§ 10.

Redaktor (čekatel), který poruší povinnosti stanovené v § 4, jakož i člen nebo funkcionář Ústředního svazu, svazů, jejich odboček, sekcí nebo zájmových skupin, který poruší povinnosti, jež mu členství nebo funkce ukládají, bude potrestán pořádkovým nebo disciplinárním trestem, uloženým řízením podle tohoto zákona.

§ 11.

(1) Pořádkový trest, který ukládají předsednictva svazů, jest neveřejná výstraha.

(2) Disciplinární tresty, které ukládají disciplinární rady svazů, jsou:

a) napomenutí;

b) důtka;

c) pokuta do 10.000 Kčs;

d) zákaz vykonávati činnost podle §§ 1 a 2 nejdéle na dobu jednoho roku;

e) vyloučení ze svazu s tím, že před uplynutím tří let nemůže být za člena znovu přijat. Tento trest může býti vysloven, jen když jde o provinění zvláště těžké, zejména jde-li o neuposlechnutí zákazu uvedeného pod písm. d) a jen tenkráte, když dříve byly alespoň dvakráte vysloveny disciplinární tresty jiné.

(3) Disciplinární rady svazů působí také jako smírčí orgány ve sporech mezi členy.

§ 12.

(1) Předsednictvo svazu zvolí některého člena svazu za disciplinárního žalobce na dobu jednoho roku. Tento nesmí býti zároveň členem disciplinární rady, disciplinárního soudního senátu nebo zástupcem obžalovaného.

(2) Disciplinární žalobce podává a zastupuje žalobu, podává návrhy a koná vůbec vše potřebné podle zákonných předpisů, může kdykoliv nahlížeti do spisů nebo žádati sdělení obsahu spisů; disciplinární řízení nesmí tím však býti zdržováno.

(3) Disciplinární žalobce jest povinen říditi se pokyny předsednictva a výboru svého svazu.

§ 13.

(1) Proti rozhodnutí disciplinární rady o zahájení disciplinárního řízení není opravného prostředku. Proti rozhodnutí, jímž se odmítá zahájiti vyšetřování, může disciplinární žalobce podati stížnost k disciplinárnímu soudnímu senátu.

(2) Je-li disciplinárně stíhán člen Národního shromáždění, jest dbáti zákonných předpisů o imunitě (nestihatelnosti).

§ 14.

(1) Jednání před disciplinární radou děje se ústně po předchozím vyšetřování. Obviněný může a k výzvě disciplinární rady je povinen se jednání zúčastniti.

(2) Obviněný má právo stanoviti si obhájce z členů svého svazu, nebo z osob, oprávněných obhajovati ve věcech trestních. Obhájce nemůže býti členem disciplinární rady, disciplinárního soudního senátu, disciplinárním žalobcem nebo vyšetřujícím komisařem. Pro obhájce platí přiměřeně ustanovení trestních soudních řádů.

(3) Členové svazu jsou povinni vypovídati jako svědkové a dávati posudky jako znalci vyšetřujícím komisařům a disciplinární radě.

(4) Soudy a veškeré úřady jsou povinny na požádání poskytnouti disciplinární radě právní pomoc.

(5) Útraty disciplinárního řízení hradí odsouzený, pokud nejde o útraty z průtahů řízení jím nezaviněných. Výši útrat stanoví disciplinární rada.

§ 15.

(1) Disciplinární rada může uložiti i opětovně pořádkové pokuty od 50 do 1.000 Kčs členům, kteří nekonají bez dostatečného důvodu povinnosti stanovené v § 14, odst. 3.

(2) Neuposlechne-li obviněný bez řádné omluvy obeslání, aby se osobně dostavil k ústnímu jednání, uloží mu disciplinární rada pořádkovou pokutu od 100 do 2.000 Kčs. Mimo to jest obviněný povinen uhraditi náklady ústního jednání tím zmařeného.

§ 16.

(1) Disciplinární rady svazů rozhodují ve tříčlenných senátech.

(2) Disciplinární rada rozhoduje podle svého přesvědčení, k němuž dospěla svědomitým zkoumáním všech důkazů, nejsouc vázána osvobozujícím rozsudkem trestního soudu.

(3) Disciplinární rada, rozhodujíc o trestu, přihlédne k disciplinárnímu trestu, který byl obviněnému uložen jinými veřejnoprávními orgány. Může upustiti od potrestání, uzná-li, že předchozí disciplinární trest byl postačující. Stejně postupují jiné veřejnoprávní orgány, stíhají-li disciplinárně někoho, kdo byl již disciplinární radou pro týž čin potrestán.

§ 17.

(1) Z nálezu předsednictva svazu podle § 11, odst. 1 lze se odvolati do 15 dnů k disciplinární radě; tato rozhodne konečným nálezem, který není dovoleno uveřejniti.

(2) Z jiného nálezu disciplinární rady lze se odvolati k disciplinárnímu soudnímu senátu do 15 dnů. Proti jiným rozhodnutím disciplinární rady lze si stěžovati v téže lhůtě k disciplinárnímu soudnímu senátu.

(3) Disciplinární soudní senát rozhoduje jako konečná stolice o odvoláních a stížnostech podle předchozího odstavce. Stížnosti nebo odvolání k jinému orgánu nebo soudu nejsou přípustny.

(4) Disciplinární soudní senát se zřizuje u Nejvyššího soudu v Brně. Senát se skládá z předsedy a dvou přísedících. Předsedu jmenuje president Nejvyššího soudu ze soudců tohoto soudu. Přísedící určuje předseda senátu z osob označených výborem Ústředního svazu. Ústřední svaz označí z členů obou svazů, pokud možno práva znalých, nejméně čtyři přísedící a týž počet náhradníků, přihlédaje při tom, aby byly rovnoměrně zastoupeny oba svazy. Rovnoměrné zastoupení obou svazů budiž zachováno i při sestavení senátu.

(5) Zástupce obžaloby před disciplinárním soudním senátem volí výbor Ústředního svazu. Ustanovení § 12 platí přiměřeně.

(6) Pro řízení před disciplinárním soudním senátem jest užíti obdobně předpisů §§ 11 až 16.

(7) O obnově disciplinárního řízení platí obdobně ustanovení trestních řádů o obnově trestního řízení.

(8) Lhůty uvedené v odstavcích 1 a 2 běží ode dne doručení rozhodnutí; den doručení se do lhůty nevčítá.

§ 18.

Podrobnější předpisy o řízení před disciplinární radou a disciplinárním soudním senátem budou upraveny organisačními řády podle § 7.

Všeobecná a závěrečná ustanovení.

§ 19.

Pokuty a útraty disciplinárního řízení, jakož i členské příspěvky na základě výkazu nedoplatků, podepsaného předsedou příslušného svazu, se vymáhají politickou exekucí. Pokuty připadají příslušnému svazu, který jich použije k podpoře svých sociálních zařízení.

§ 20.

Veškeré funkce v Ústředním svazu, ve svazech, v jejich odbočkách, sekcích nebo zájmových skupinách, jsou čestné a funkcionáři mají nárok jen na náhradu skutečných výloh z prostředků svazů.

§ 21.

„Národní svaz novinářů“ se sídlem v Praze a „Tlačová komora“ v Bratislavě zanikají dnem, kdy tento zákon nabude účinnosti. Jejich majetek převezmou příslušné svazy.

§ 22.

Svazy jsou povinny svolati první valné hromady do tří měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona.

§ 23.

Jednání a opominutí příčící se tomuto zákonu, pokud se jich dopustily osoby, které nejsou členy svazů, trestají, nejde-li o čin přísněji trestný, okresní národní výbory pokutou do 50.000 Kčs nebo vězením do šesti měsíců. Pro případ nedobytnosti jest zároveň uložiti podle míry zavinění náhradní trest vězení do šesti měsíců.

§ 24.

(1) Ustanovení § 1, odst. 1 zákona ze dne 3. července 1936, č. 189 Sb., o pracovním poměru redaktorů, se mění a zní:

„Ustanovení tohoto zákona platí pro pracovní poměr zaměstnanců časopiseckého nebo zpravodajského podniku nebo zařízení, kteří jako hlavní povolání vykonávají duševní činnost za tím účelem, aby myšlenky, vyjádřené slovem nebo obrazem, buď jejich vlastní nebo cizí, vyšly tiskem v redakční části tiskopisu nebo byly projeveny zvukovou reprodukcí. Tyto osoby se v dalších ustanoveních nazývají redaktory.“

(2) Ostatní ustanovení zmíněného zákona, zejména ustanovení § 14, zůstávají v platnosti.

§ 25.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej ministři informací, spravedlnosti a sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Kopecký v. r.

Dr. Drtina v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.